

AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty international (AI) je mednarodna neprofitna in od vlad, političnih strank, gospodarskih interesov, ideologij in religij neodvisna ter nepristranska organizacija, ki se bori za zaščito in promocijo človekovih pravic širom sveta. Vanjo je vključenih več kot 2,8 milijona ljudi in več kot 150 držav. Za svoja prizadevanja so leta 1977 dobili Nobelovo nagrado za mir, leta 1978 pa nagrado OZN za človekove pravice.

DELOVAJE IN POMEN

Amnesty International se pri svojih raziskavah in ukrepih osredotoča na preprečevanje in odpravo hudih zlorab človekovih pravic. To so pravice do telesne in duševne celovitosti, svoboda vesti in izražanja ter pravica do nediskriminacije. Njihova prizadevanja vodijo v izpustitev zapornikov vesti, ukinitve smrtne kazni, sojenje mučiteljem, zagotovitev pravice žrtvam in spreminjanje pravnih standardov. Osnova za njihovo delo so Splošna deklaracija človekovih pravic in drugi dokumenti, ki se nanašajo na varovanje človekovih pravic.

AI svoje osveščanje o človekovih pravicah izvaja s promocijo zavedanja o pomenu vrednot, vsebovanih v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in drugih mednarodnih dokumentih s tega področja, s sznanjanjem ljudi, da morajo biti vsakomur zaščitene vse človekove pravice, s spodbujanjem vlad k ratifikaciji in uveljavljanju mednarodnih sporazumov s področja človekovih pravic, z izvajanjem projektov na področju učenja o človekovih pravicah in s spodbujanjem vlad in ostalih političnih teles, pa tudi nevladnih organizacij, skupin, podjetij, finančnih institucij in posameznikov, naj podpirajo ter spoštujejo človekove pravice.

O načrtih in strategijah dela AI se razpravlja in odloča na zasedanju mednarodnega sveta organizacije, ki se ga vsaki dve leti udeležijo izvoljeni predstavniki sekcij AI iz posameznih držav. Sedež organizacije je Mednarodni sekretariat AI v Londonu, ki ga trenutno vodi generalna sekretarka Irene Khan. V njem je zaposlenih več kot 300 ljudi in približno 100 prostovoljcev iz več kot 50 držav.

AI si vztrajno prizadeva razkriti kršitve človekovih pravic natančno in hitro. Sistematično in nepristransko raziskuje dejstva v posameznih primerih kršitev ter vzorce kršitev. Ugotovitve AI so objavljene; člani, podporniki in osebje AI pa preko akcij mobilizirajo javni pritisk na vlade in ostale kršitelje z vztrajnimi zahtevami, naj se kršitve prenehajo. Zaradi zaveze nepristranskosti se strukture AI v posamezni državi ne ukvarjajo s posameznimi primeri domnevnih kršitev v svojih državah, ampak primere le posredujejo na sedež organizacije (Mednarodni sekretariat AI v Londonu), kjer jih raziščejo nepristranski raziskovalci.

Finančna neodvisnost je osnovno vodilo delovanja AI. Ker ne sprejemajo denarja od vlad in političnih strank, njihovega sporočila ne morejo utišati diplomatski dogovori ali trgovinski posli. Izvajanje kampanj za posamezne zapornike, vzpodbujanje vlad k sprejemu mednarodnih standardov, izobraževanje o človekovih pravicah in ostala področja delovanja AI so zato odvisna le od članarin ter prostovoljnih prispevkov posameznikov, zasebnih podjetij in ustanov.

ZGODOVINA GIBANJA

Vse se je začelo leta 1961, ko je angleški odvetnik Peter Benenson v časniku Observer objavil članek Pozabljeni zaporniki in s tem sprožil kampanjo Pozovite k amnestiji. Njegov članek so povzeli v mnogih časopisih po svetu. Nanj se je s pisanjem pisem-apelov odzvalo več kot tisoč posameznikov. Pod vplivom članka so se istega leta na mednarodnem srečanju v Luksemburgu zbrali delegati iz Belgije, Velike Britanije, Francije, Nemčije, Irske, Švice in ZDA. Dogovorili so se za ustanovitev »stalnega mednarodnega gibanja za branitev svobode mnenja in religije«. Tako je nastala organizacija Amnesty International.

Leta 1962 je AI opravila prvo raziskovalno misijo v Gani, kjer so po njihovem posredovanju izpustili 152 zapornikov. Leta 1962 so v Londonu ustanovili Mednarodni sekretariat (sedež AI). V naslednjih dveh letih sta jim organizaciji OZN in Svet Evrope podelili status svetovalca. Leta 1969 jim je še UNESCO podelil status svetovalca, saj so do takrat zaradi AI izpustili že 2000 zapornikov vesti. Leta 1972 je AI začela prvo svetovno kampanjo za ukinitve mučenja in tako so leta 1975 OZN soglasno sprejeli deklaracijo proti mučenju. Leta 1977 je AI prejela Nobelovo nagrado za mir za »prispevek k ščitenju temeljev svobode, pravice in s tem tudi miru v svetu«, leta 1978 pa še nagrado OZN za človekove pravice. Dve leti po tem je v Londonu potekalo prižiganje sveč, s čimer so obeležili 20. obletnico delovanja AI.

Na Svetovni dan človekovih pravic 1984 so OZN sprejeli Konvencijo proti mučenju, kar je AI dalo nov zagon. Naslednje leto so začeli z izobraževanjem o človekovih pravicah in v svojo misijo vključili še delo z begunci. 1986 so iz AI pisali več kot 10000 vplivnim osebam v JAR in protestirali proti apartheidu. 1988 si je na milijone ljudi ogledalo koncertno turnejo AI Človekove pravice zdaj, ki je povzročila, da je članstvo v mnogih državah močno naraslo. Na svojo 30. obletnico je AI razširila svoj spekter delovanja na zlorabe s strani oboroženih opozicijskih skupin, zajemanje talcev in ljudi, zaprtih zaradi svoje spolne usmerjenosti. Leta 1994 so začeli večje mednarodne kampanje za pravice žensk, proti izginotjem in političnim umorom, leta 1998 pa še proti minam. Leta 1999 so svoje aktivnosti v veliki meri usmerjali k 300000 otrokom, ki so bili prisiljeni vojaki, leto po tem pa so delovali za novo zakonodajo pri trgovini z orožjem. Čez dve leti so ustanovili Mednarodno kazensko sodišče in začeli z aktivnostmi proti mučenju v sklopu »vojne proti terorizmu«. Leta 2004 so začeli s kampanjo Ustavite nasilje nad ženskami in razširili raziskave na področje množičnih posilstev in umorov v Darfurju v Sudanu. Leta 2005 je AI postala največja svetovna neodvisna organizacija na področju človekovih pravic z več kot 2 milijona člani in številnimi podporniki, istega leta pa je tudi umrl njen ustanovitelj Peter Benenson. Naslednje leto so OZN pod vplivom AI sprejeli Konvencijo za zaščito vseh ljudi pred prisilnimi izginotji, leta 2007 pa Deklaracijo o pravicah staroselcev.